

assignatura: **ORDENACIÓ DEL TERRITORI**

codi: 21669

professor/a: Pilar Riera (despatx B9- 030 / ☎ 93-581 1459 / ✉ Pilar.Riera@uab.es)

cicle: Segon

Quadrimestre: Anual

crèdits: 10

tipus: Troncal

Horari de classe: Gr1: Dilluns 11.30-13.00 h.

Pr1: Dimecres 11.30-13.00 h.

Pr2: Dimecres 13.00-14.30 h.

Gr2: Dilluns i Dimecres 18.00-19.30 h.

OBJECTIUS

La intervenció planificada sobre el territori: plans i projectes, teories i propostes, mètodes i models, objectius i estratègies. Aquesta assignatura es complementa amb el **Pràcticum de geografia XIII** (codi 22854), en el si de la qual es realitzen les sortides de camp. Per tant, és imprescindible matricular-se de totes dues assignatures alhora.

TEMARI

EL TERRITORI, NECESSITAT D'ORDENACIÓ I DE PLANIFICACIÓ

- La intervenció en el territori i en l'assignació de recursos
- L'escala i l'àmbit de les disfuncionalitats i de l'ordenació
- El procès de planificació: polítiques territorials i pràctiques socials

LA CIUTAT I EL TERRITORI

- Els agents de producció urbana
- Formes de creixement de la ciutat
- La ciutat com element vertebrador del territori. Els sistemes de ciutats

EL MARC ADMINISTRATIU DE LES POLÍTIQUES TERRITORIALS

- La legislació urbanística i territorial
- La gestió, el control i la revisió del planejament
- Implementació del planejament

DE L'ORDENACIÓ A LA PLANIFICACIÓ

- Característiques de la intervenció planificadora
- Mètodes i models d'ordenació, localització i planificació
- El planejament urbanístic municipal
- La planificació territorial: les àrees i les regions metropolitanes
- La planificació territorial: els plans generals
- La planificació sectorial
- La planificació estratègica
- Els plans de gestió i administració territorial

APORTACIONS CLÀSSIQUES AL PENSAMENT TERRITORIAL

- Estudis, propostes i projectes d'ordenació territorial i urbana a Catalunya fins el 1939
- Estudis, propostes i projectes d'ordenació territorial i urbana a nivell internacional

REFLEXIONS I EXPERIÈNCIES CONTEMPORÀNIES A L'ENTORN DE L'ORDENACIÓ TERRITORIAL I URBANA

- Algunes reflexions conceptuals sobre la ciutat, el territori i la necessitat de la seva ordenació
- Algunes experiències de planejament territorial a Espanya i Europa

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

Actes de les I Jornades de geografia i urbanisme Girona: Universitat de Girona, 1995

- ALBERTI, Marina (et alii) (1994). La città sostenibile. Analisi, scenario e proposte per una ecologia urbana in Europa Milano: Franco Angeli
- BEAUCHARD, Jacques (1999). La bataille du territoire. Mutation spatiale et aménagement du territoire. Paris: l'Harmattan.
- BENEVOLO, Leonardo (1963). Le origini dell'urbanistica moderna Bari: Laterza [trad. cast. Orígenes del urbanismo moderno Madrid: H. Blume; 1979]
- BLUMENFELD, Hervè (1993). "L'exercice du plan en Europe: lecture comparée", Cahiers de l'Institut d'Aménagement et d'Urbanisme de la Région d'Ile-de-France, 104-105; pp. 45-72
- BONET CORREA, Antonio (1995). Las claves del urbanismo. Barcelona: Planeta.
- BUSQUETS, Joan (1992). Barcelona. Evolución urbanística de una capital compacta Madrid: Mapfre
- CAMPOS VENUTI, Giuseppe (1983). Città, Metropoli, tecnologie. La politiche di pianificazione territoriale Milano: Franco Angeli
- CAMPOS VENUTI, Giuseppe (1988). La terza generazione dell'urbanistica Milano: Franco Angeli
- CARCELLER, Xavier; PÉREZ, Carlos (1993). Legislació urbanística a Catalunya. Curs bàsic Barcelona: Edicions Universitat Politècnica de Catalunya
- CASTAÑER, Margarida; VICENTE, Joan (eds.) (1999). Mercat del s' i planejament. Actes de les IV Jornades de Geografia i Urbanisme. Girona: Universitat de Girona.
- CERVELLATI, Pier Luigi (1984). La città post-industriale Bologna: Il Mulino
- CERVELLATI, Pier Luigi (1991). La città bella. Il recupero dell'ambiente urbano Bologna: Il Mulino
- CHOAY, Françoise (1965). El urbanismo. Utopías y realidades Barcelona: Lumen; 1970
- CHUECA GOITIA, Fernando (1968). Breve historia del urbanismo. Madrid: Alianza Editorial.
- COLL, J. Ignasi; GUARNER, Victoriano; HOSTA, Llu's (1992). La pràctica de la gestió urbanística Barcelona: Generalitat de Catalunya, DPTOP (Direcció General d'Urbanisme).
- CROSTA, Pier Luigi (ed.) (1984). La produzione sociale del piano. Territorio, societ` e stato nel capitalismo maturo Milano: Franco Angeli
- DEELSTRA, Tjeerd (et alii) (eds.) (1991). The resourceful city: management approaches to efficient cities fit to live in Amsterdam: The Netherlands MAB Committee
- DELLA PERGOLA, Giuliano (1993). Urbanesimo. Antologia critica di scritti sulla città Napoli: Liguori
- Donostialdeko Okupazio Batzarra & Likiniano Elkartea (2001). Vivienda: Especulación, ...& Okupazioak. Bilbo: DDT Banaketak.
- DUPUY, Gabriel (1992). L'urbanisme des réseaux. Théories et méthodes. Paris: Armand Colin [trad. cat.: L'urbanisme de les xarxes. Teories i mètodes. Vilassar de Mar: Oikos-Tau, 1996].
- ESTEBAN, Juli (1980). Elements d'ordenació urbana Barcelona: La Gaya Ciència (Pub. del Col.legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya) [edició de 1998, revisada: Elementos de ordenación urbana Barcelona: ed. Universitat Politècnica de Catalunya]
- ESTEBAN, Juli (1999). El projecte urbanístic. Valorar la perifèria i recuperar el centre. Barcelona: Aula Barcelona.
- EVERSLEY, David (1973). El planificador en la sociedad. Rol cambiante de una profesión Madrid: IEAL; 1976
- EVREN S.A. (1992). L'avaluació d'impacte ambiental en el planejament urbanístic València: Generalitat Valenciana; Conselleria d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports
- FERNÁNDEZ, Gerardo Roger (1996). Estudio sobre el urbanismo y la protección de los recursos naturales Madrid: Ministerio de Fomento; Dir. Gral. de la Vivienda, la Arquitectura y el Urbanismo
- FERRER, Amador; SABATÉ, Joaquim (1999). "L'urbanisme municipal", in NEL.LO, Oriol (dir.). Vint anys d'ajuntaments democràtics 1979-1999. Elements per a un balanç i un debat de futur Barcelona: Federació de Municipis de Catalunya; pp. 117-159
- FIGUEROA, Jonás (1990-91). "Conflicto social, territorio y planeamiento. Una reflexión sobre la utilidad y la operatividad del plan de urbanismo", Ciudad y Territorio, 86-87; pp. 29-47
- FONT, Antonio; LLOP, Carles; VILANOVA, Josep M. (1999). La construcció del territori metropolità. Morfogènesi de la regió urbana de Barcelona. Barcelona: Mancomunitat de municipis de l'àrea metropolitana de Barcelona.
- FORN, Manuel de; PASCUAL, Josep M. (1995). La planificació estratègica territorial. Aplicació als municipis Barcelona: Diputació de Barcelona
- GARCÍA FERNÁNDEZ, Jesús (et alii) (1993). Medio ambiente y ordenación del territorio Valladolid: Universidad de Valladolid
- GIBELLI, Cristina; MAGNANI, Italo (ed.) (1988). La pianificazione urbanistica come strumento di politica economica Milano: Franco Angeli
- GIGOSOS, Pablo; SARAVIDA, Manuel (1993). "Relectura del planeamiento español de los años 80: generación de planes, generaciones de urbanistas", Ciudades, 1; pp. 37-52
- GOMEZ ORTIZ, Antonio (1991). "Fundamentos físicos en la ordenación del territorio: la aportación de la Geografía Física. El ejemplo de la montaña" in SCG Primer Congrés Català de Geografia. II Ponències Barcelona: Societat Catalana de Geografia; pp. 85-97
- GÍMEZ, Domingo (1985). El espacio rural en la ordenación del territorio Madrid: Instituto de Estudios Agrarios, Pesqueros y Alimentarios
- GONZÁLEZ ORDOVÉS, María José (et alii). (1998). El malestar urbano en la gran ciudad. Madrid: Talasa-Fundación COAM.
- GREED, Clara (1993). Introducing town planning London: Longman
- GUIDICINI, Paolo (1998). Nuovo manuale per le ricerche sociali sul territorio Milano: FrancoAngeli
- HALL, Peter (1974). Urban and regional planning Harmondsworth: Penguin Books [3a ed. London: Routledge; 1992].

- INDOVINA, Francesco (1991). "Città metropolitane e scienza regionale", *Archivio di Studi Urbani e Regionali*, 40; pp. 3-6
- INDOVINA, Francesco (ed.) (1990). *La città di fine millennio*. Firenze, Genova, Milano, Napoli, Roma, Torino Milano: Franco Angeli
- INDOVINA, Francesco (ed.) (1993). *La città occasionale*. Firenze, Napoli, Torino, Venezia Milano: Franco Angeli
- KOHR, Leopold (1976). *The City of Man: the Duke of Buen Consejo San Juan*: Editorial de la Universidad de Puerto Rico. [trad. ital. *La città a dimensione umana* Como: Red; 1992]
- KRIER, Leon (1993). "La civiltà industriale davanti al repto d'una città nuova", *Medi ambient, Tecnologia i Cultura*, 5; pp. 36-41
- LANDÇBURU, Eneko (1988). "La política regional comunitaria y la ordenación del territorio europeo", *Estudios Territoriales*, 26; pp. 21-29
- LARROSA, Manuel (1986). "De l'urbanisme a l'administració local del territori", *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, 9; pp. 71-89
- LE CORBUSIER (1941). *La Charte d'Athènes* París: Editions de Minuit [trad. cast. *Principios de urbanismo (La Carta de Atenas)* Barcelona: Ariel, 1971]
- LECOIN, Jean-Pierre (1993). "Quelle planification urbaine pour le XXIe siècle?", *Cahiers de l'Institut d'Aménagement et d'Urbanisme de la Région d'Ile-de-France*, 104-105; pp. 7-33
- LÓPEZ de LUCIO, Ramón (1993). *Ciudad y urbanismo a finales del siglo XX* València: Universitat de València; Servei de Publicacions
- MARAGALL, Pasqual (ed.) (1999). *Europa próxima. Europa, regions i ciutats*. Barcelona: Edicions Universitat de Barcelona-Edicions UPC.
- MARTINEZ, C.; IBAÑEZ, A.; VEGARA, A. (1991). *La ordenación urbana. Aspectos legales y práctica profesional* Pamplona: Universidad de Navarra
- MARTINOTTI, Guido (1993). *Metropoli. La nuova morfologia sociale della città* Bologna: Il Mulino
- MARTORELL PORTAS, V.; FLORENSA FERRER, A.; MARTORELL OTZET, V. (1970). *Historia del urbanismo en Barcelona. Del Plan Cerdà al Àrea metropolitana* Barcelona: Comisión de Urbanismo y Servicios Comunes de Barcelona y otros municipios-ed. Labor
- MASJUAN, Eduard (2000). *La ecología humana en el anarquismo español. Urbanismo orgánico o ecológico, neomalthusianismo y naturismo social*. Barcelona: Icaria
- MAZÍN, Tomás (1997). *Introducción a la planificación urbana* Alacant: Aguaclara
- McLOUGHLIN, J. Brian (1973). *Planeamiento urbano y control* Madrid: IEAL; 1975
- MOIX, Llätzer (1994). *La ciudad de los arquitectos*. Barcelona: Anagrama.
- MONCLÒS, Francisco Javier (ed.) (1998). *La ciudad dispersa* Barcelona: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona
- MONTGOMERY, John; THORNEY, Andy (eds.) (1990). *Radical planning initiatives. New directions for urban planning in the 1990s* Aldershot: Gower
- MONTRICHER, Nicole de (1995). *L'aménagement du territoire*. Paris: La Découverte
- MOYA, Luís (ed.) (1994). *La práctica del planeamiento urbanístico* Madrid: Síntesis
- NELLO, Oriol (1991). "Les teories sobre l'ordenament del territori a Catalunya. Els antecedents" in SCG (ed.) *Primer Congrés Català de Geografia. II Ponències* Barcelona: Societat Catalana de Geografia; pp. 53-67 [reproduït a *Papers. Regió Metropolitana de Barcelona (IEMB)*, 6; pp. 77-90; 1991]
- NELLO, Oriol (2001). *Ciutat de ciutats. Reflexions sobre el procés d'urbanització a Catalunya*. Barcelona: Empòries.
- PAQUOT, Thierry; LUSSAULT, Michel; BODY-GENDROT, Sophie (eds.) (2000). *La ville et l'urbain. L'État des savoirs*. Paris: La Découverte.
- PINTI, Josep; VILA, Josep (eds.) (1998). *El PEIN, cinc anys després: balanç i perspectives*. Girona: Universitat de Girona.
- PPT (2000). *Perspectiva de desenvolupament del territori europeu. Per un desenvolupament equilibrat i sostenible de la Unió Europea*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Política Territorial i Obres Públiques, Direcció General d'Ordenació del Territori i Urbanisme, Programa per al Planejament Territorial.
- PUJADAS, Romà; FONT, Jaume (1998). *Ordenación y planificación territorial* Madrid: Síntesis
- ROCA, Francesc (1979). *Política econòmica i territori a Catalunya, 1901-1939* Barcelona: Ketres
- ROCA, Joan (coord.) (1997). *Expansió urbana i planejament a Barcelona* Barcelona: Institut de Cultura de Barcelona & ed. Proa
- RUEDA, Salvador (1993). "L'ecologia urbana i la planificació de la ciutat", *Medi ambient, Tecnologia i Cultura*, 5; pp. 6-17
- SALZANO, Edoardo (ed.) (1992). *La città sostenibile* Roma: edizioni delle Autonomie
- SÁNCHEZ de MADARIAGA, Inés (1999). *Introducción al urbanismo. Conceptos y métodos de la planificación urbana*. Madrid: Alianza Editorial
- SANTACANA, Francesc (2000). *El planejament estratègic*. Barcelona: Aula Barcelona
- SCOT (1999). *Els plans generals dels noranta*. Barcelona: Societat Catalana d'Ordenació del Territori.
- SCANDURRA, Enzo (1988). *Le basi dell'urbanistica. Conoscere e pianificare il territorio* Roma: Editori Riuniti
- SERRATOSA, Albert (1979). *Objetivos y metodología de un plan metropolitano* Vilassar de Mar: Oikos-Tau
- TERAN, Fernando de (1999). *Historia del urbanismo en España III. Siglos XIX y XX* Madrid: Cátedra
- TORRES CAPELL, Manuel de (1999). *La formació de la urbanística metropolitana de Barcelona. L'urbanisme de la diversitat*. Barcelona: Mancomunitat de municipis de l'àrea metropolitana de Barcelona.
- TULLA, Antoni F. (1991). "El pensament sobre l'ordenament del territori i la legislació actuals" in SCG (ed.) *Primer Congrés Català de Geografia. II Ponències* Barcelona: Societat Catalana de Geografia; pp. 69-83

VALLS, Xavier (2001). Quan l'habitatge fa ciutat. Barcelona: Aula Barcelona.

VEGARA, Alfonso (1993). "Cultura urbana y cultura del territorio. Los retos del urbanismo del siglo XXI", Ciudad y Territorio. Estudios Territoriales, 95-96; pp. 245-255

AVALUACIÓ DEL CURS

1. Prova escrita individual sobre les exposicions teòriques de classe, les pràctiques i les lectures obligatòries: dv 21 de juny del 2002, de 8h30' a 11h30' (segona convocatòria: dj 5 de setembre de 2002, de 11h a 13h)
2. Treball col·lectiu consistent en un informe sobre el planejament vigent d'un municipi de Catalunya. Data d'entrega: dl 10 de juny de 2002, improrrogable
3. Pràctiques d'aula, resums de conferències, informe d'una visita a un municipi i als seus serveis d'urbanisme. Treball individual. Data d'entrega: durant les respectives sessions de pràctiques. Cal entregar un mínim de 5 exercicis
4. Resum escrit de cadascuna de les lectures obligatòries. Treball individual. Extensió entre 1 i 2 fulls. Data d'entrega: durant les respectives sessions de discussió; improrrogable. Cal entregar un mínim de 5 resums

Per poder ser avaluat/da cal haver entregat totes les parts; es valorarà l'assistència i la participació en les sessions de classe.

Estructura del curs:

Classes teòriques: dm 11h30' a 13h

Pràctiques d'aula i comentaris de textos: dj 11h30' a 13h

Sessions de tutories del treball: (dj 28feb + dj 7mar) i (dj 16mai + dm 21mai) de 2002

Obligatòriament cal cursar de forma conjunta les assignatures Ordenació del territori i Practicum de Geografia XIII